

SZEGÉNYSÉGGKUTATÁS

2023

TÉL

Egyensúly
Intézet

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

Az optimizmus nő, a megtakarítások viszont fogynak az Egyensúly Intézet szegénységkutatása szerint

Bár az [Egyensúly Intézet](#) szubjektív szegénységi trendeket vizsgáló 2023. novemberi közvélemény-kutatása szerint az őszi elejéhez képest egyre nehezebben fedezzük háztartásunk szokásos kiadásait, mégis a magyar társadalom észrevehetően optimistább a korábbi időszakokkal összehasonlítva. 2023. szeptemberéhez képest mintegy 400 ezerrel több polgártársunk számol bevételnövekedéssel a következő három hónapban, és 240 ezerrel kevesebb magyarnak okozna gondot egy 100 ezer forintos váratlan kiadás. Ugyanakkor a tél kezdete előtt fontos látni, hogy honfitársaink 6 százalékának egyáltalán nem, 29 százalékának pedig néha nem lesz arra lehetősége, hogy melegen tartsa az otthonát. A lakosság bő kétharmadának okoz kisebb-nagyobb nehézséget a háztartás mindennapi kiadásainak fedezése.

Bár az előző negyedévhez képest nem történt jelentős elmozdulás, jól látszik, hogy a magyarok optimistábbak a tavalyi év végi adatfelvételhez képest. Feltételezhető, hogy az általános hangulat javulásában többek között az is szerepet játszhat, hogy a tavalyi év pánikjához képest idén jobb helyzetben éri az országot a fűtési szezon, miközben az inflációs nyomás is jelentősen enyhül. Az emberek egyéni kilátásaival kapcsolatban azt is érdemes megemlíteni, hogy tavalyi adatfelvételünk az év végi béremeléseket megelőzően zajlott. Valószínűsíthető, hogy az azóta bekövetkezett nominális béremelkedés javított a közhangulaton – még úgy is, hogy a reálbérek csökkentek.

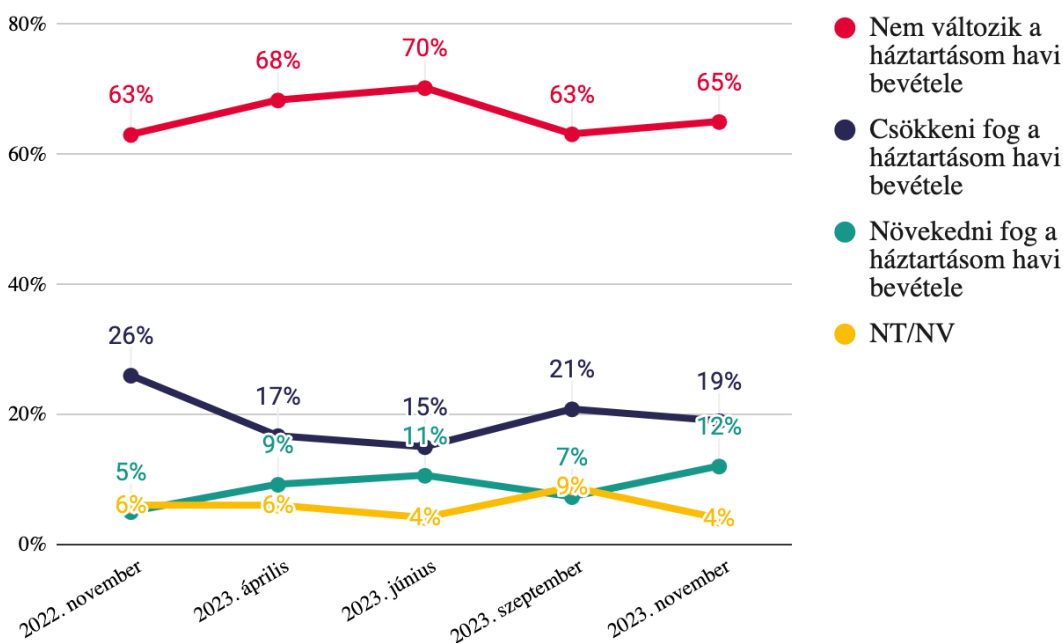

Több háztartás számol bevételnövekedéssel, mint tavaly novemberben

Az Egyensúly Intézet novemberi adatfelvétele alapján a magyar háztartások valamivel optimistábban várják a következő negyedévet a bevételek tekintetében. Bár a megkérdezettek 65 százaléka továbbra is azzal számol, hogy a háztartása bevétele nem fog változni, szeptemberhez képest **5 százalékponttal bővült azok aránya, akik bevételük növekedésére számítanak (7 százalék → 12 százalék)**. Ezzel

szemben a háztartások nagyjából ötöde (19 százalék) kalkulál bevételcsökkenéssel. A tavalyi év azonos időszakával összevetve a társadalom jóval bizakodóbb: 7 százalékponttal apadt a csökkenést, miközben 7 százalékponttal gyarapodott a növekedést prognosztizálók aránya.

Ön szerint a következő három hónapban emelkedni vagy csökkenni fog az ön háztartásának havi bevétele? Kérem, hogy most ne csak saját bevételeire gondoljon, hanem minden Önnel együtt élő családtag bevételeire is!

1. ábra: Ön szerint a következő három hónapban emelkedni vagy csökkenni fog az ön háztartásának havi bevétele? Kérem, hogy most ne csak saját bevételeire gondoljon, hanem minden önnel együtt élő családtag bevételeire is! | Forrás: ZRI Závecz Research, N = 1000, százalék

Ezt a változást részben magyarázhatják az utóbbi hetek a gazdasági fejleményei. A harmadik negyedévben a megelőző négy negyedév visszaesését követően a gazdasági növekedés újraindult. Az infláció csökkenése felgyorsult, és ennek nyomán a háztartások vásárlóereje is újra növekszik. Mindemellett a munkaerőpiac rendkívüli ellenállóképességről tett tanúbizonyságot: a foglalkoztatottak száma a recesszióba forduló negyedévek során is növekedett. A magyar gazdaság így a munkanélküliség számottevő növekedése nélkül vészeltte át az elmúlt válságos évet. Mindez az emberek közérzetében is megmutatkozik: a háztartások jövőbe vetett

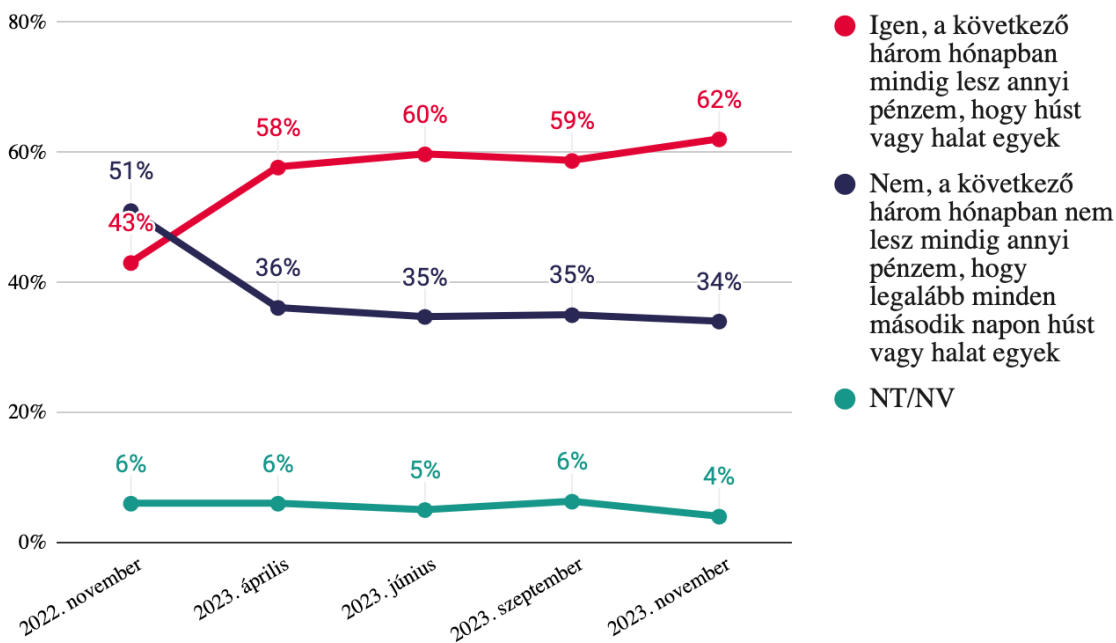
bizalmát mérő indexek is látványosan növekedésnek indultak a 2023. januári mélypontot követően – bár továbbra is negatív tartományban maradtak.

Tízből hat magyar tudja megengedni magának, hogy minden második napon húst vagy halat tegyen az asztalra

Az Egyensúly Intézet legfrissebb eredményei szerint a magyar társadalom 62 százalékának lesz annyi pénze a következő negyedévben, hogy legalább minden második napon húst vagy halat egyen. A megkérdezettek nagyjából harmada számol ennek az ellenkezőjével (34 százalék).

Ön szerint a következő három hónapban pénzügyileg megengedheti magának vagy nem engedheti meg magának, hogy legalább minden második napon húst vagy halat egyen?

2. ábra: Ön szerint a következő három hónapban pénzügyileg megengedheti magának, vagy nem engedheti meg magának, hogy legalább minden második napon húst vagy halat egyen? | Forrás: ZRI Závecz Research, N = 1000, százalék

Ebben az aspektusban továbbra sem tapasztalható érdemi változás a 2023-as évben, a tavaly novemberi felméréshez képest viszont számottevően javult a helyzet: akkor csupán a magyarok 43 százaléka gondolta úgy, hogy képes lesz a húsban gazdag étrend biztosítására. A reálbérek növekedésén túl ebben az elmúlt hónapokban elindult élelmiszerár-csökkenés is szerepet játszhat.

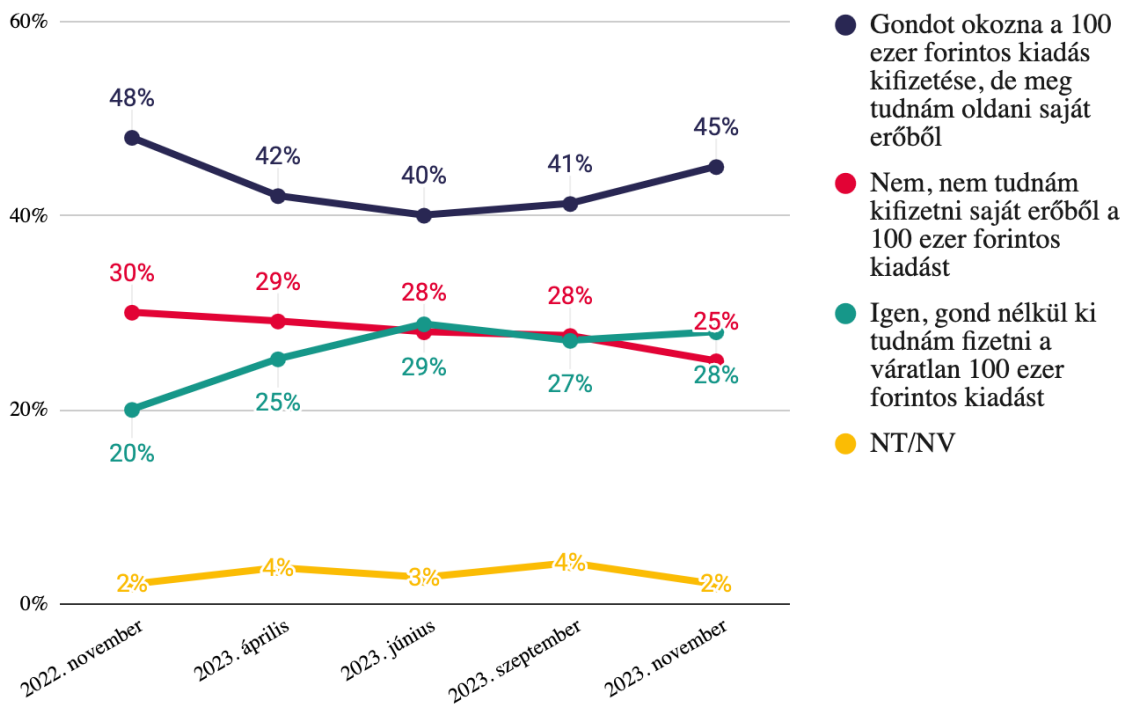

A magyarok negyede nem tudna megbirkózni egy 100 ezer forintos váratlan kiadással

Az Egyensúly Intézet novemberi közvélemény-kutatása szerint a magyar társadalom 45 százalékának problémát jelentene egy 100 ezer forintos, hirtelen keletkező kiadás fedezése, de még meg tudná oldani saját erőből. Ugyanakkor a megkérdezettek 25 százaléka arról számolt be, hogy nem tudna megbirkózni egy ekkora anyagi kihívással. A legfrissebb eredmények alapján a társadalom mindössze 28 százaléka jelentette ki, hogy gond nélkül ki tudná fizetni a kérdésben megjelölt összeget.

A tavalyi év azonos időszakához képest azt látjuk, hogy a lakosság optimistábban várja a következő három hónapot: 5 százalékponttal szűkült azok tábora, akik egyáltalán nem tudnának fedezni egy 100 ezer forintos kiadást, ugyanakkor 8 százalékponttal többen mondták azt, hogy gond nélkül megbirkóznának vele. Az eredmények értékelése során érdemes figyelembe venni, hogy 2022 novembere és 2023 októbere között az átlagos infláció 20,4 százalék volt, így a 100 ezer forint vásárlóértéke jelentős mértékben csökkent.

Ha holnap egy váratlan, de halaszthatatlan 100 ezer forintos kiadása lenne, akkor saját erőből ki tudná fizetni a 100 ezer forintot vagy nem tudná kifizetni a 100 ezer forintot?

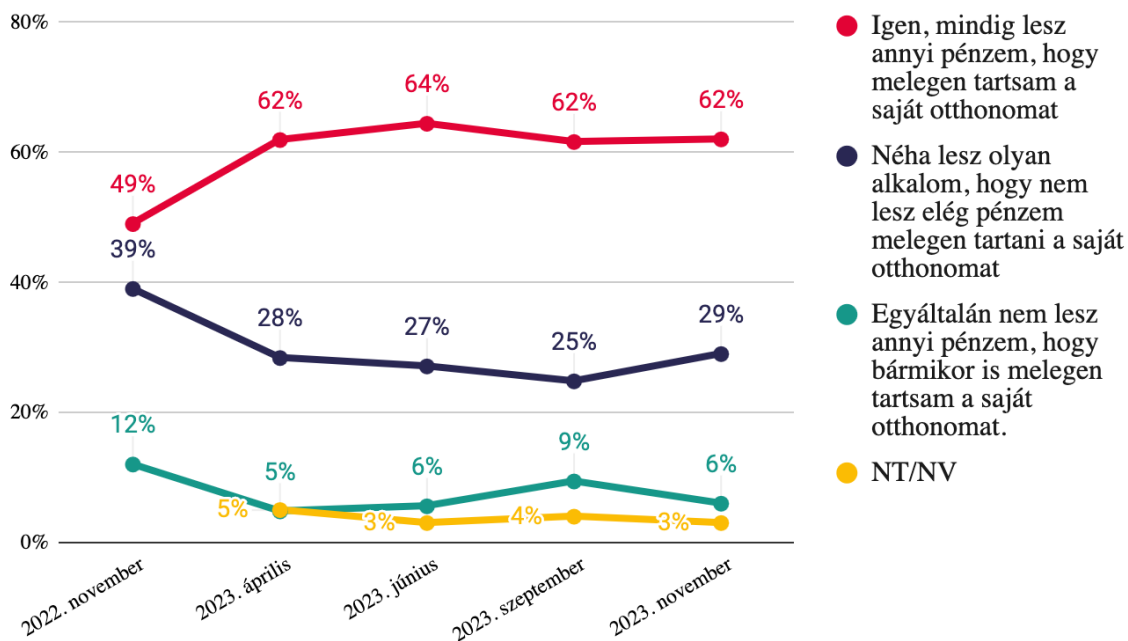
3. ábra: Ha holnap egy váratlan, de halaszthatatlan 100 ezer forintos kiadása lenne, akkor saját erőből ki tudná fizetni a 100 ezer forintot, vagy nem tudná kifizetni a 100 ezer forintot? | Forrás: ZRI Závecz Research, N = 1000, százalék

A következő negyedévben a magyar társadalom harmadának okozhat problémát a fűtésszámla kifizetése

Az Egyensúly Intézet legfrissebb eredményei arról tanúskodnak, hogy a magyar társadalom **nagyjából kétharmadának (62 százalék) továbbra is lesz annyi pénze a következő negyedévben, hogy kiegyenlítse a fűtésszámláját.** A társadalom 35 százaléka azonban borúsabb körülményekről számolt be: **honfitársaink 6 százalékának egyáltalán nem, 29 százalékának pedig néha nem lesz rá lehetősége, hogy melegen tartsa az otthonát.** Az előző negyedévhez képest annyi változás történt, hogy a legkiszolgáltatottabbak aránya csökkent (9 százalék → 6 százalék), viszont az eseti gondokkal küzdők csoportja 4 százalékponttal bővült (25 százalék → 29 százalék).

Ön szerint a következő három hónapban lesz annyi pénze vagy nem lesz annyi pénze, hogy mindig melegen, azaz az otthoni teendőkhöz, alváshoz megfelelő hőmérsékleten tartsa a saját otthonát?

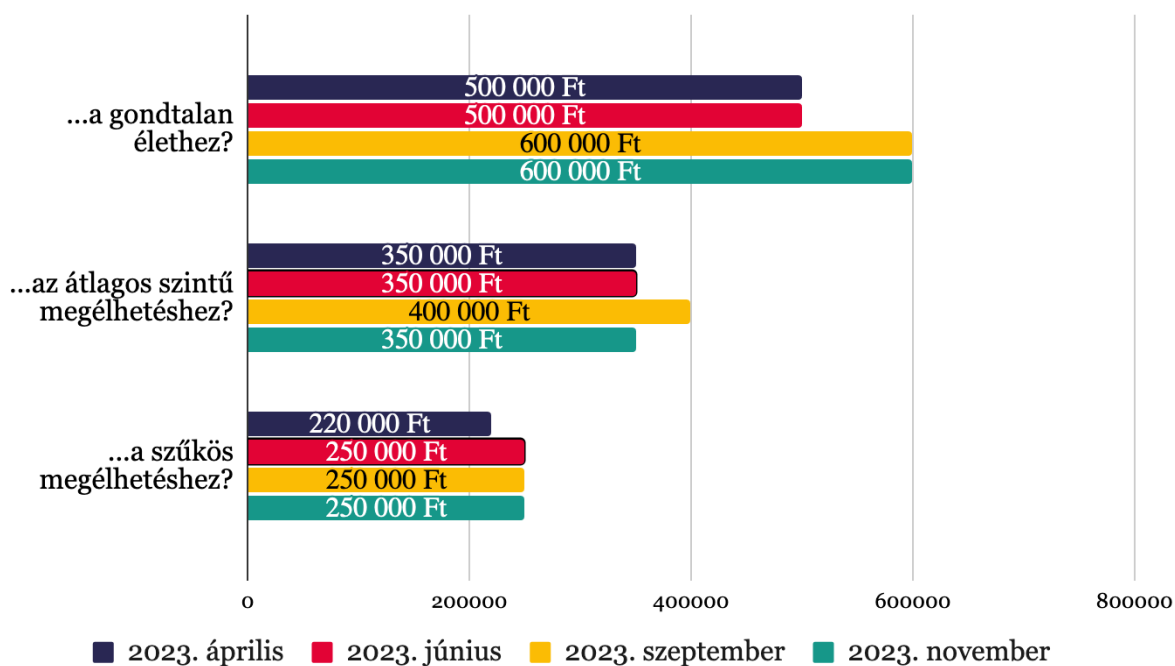
4. ábra: Ön szerint a következő három hónapban lesz annyi pénze, vagy nem lesz annyi pénze, hogy mindig melegen, azaz az otthoni teendőkhöz, alváshoz megfelelő hőmérsékleten tartsa a saját otthonát? | Forrás: ZRI Závecz Research, N = 1000, százalék

A tavaly novemberi adatokkal összevetve **ebben a dimenzióban is jóval kedvezőbb a helyzet: 13 százalékponttal többen vannak azok, akiknek lesz pénzük a fűtéssel összefüggő költségek kiegyenlítésére a következő három hónapban.** Összességében a fűtésszezon megérkeztével sem tapasztalható szignifikánsan pesszimistább hangulat, mint 2022 novemberében. Mindezek mellett érdemes szem előtt tartani, hogy az adatok alapján az átlagnál jóval kiszolgáltatottabbak az idősebbek, az alacsonyabban iskolázottak és községekben élők: ők jóval nehezebben fogják bírni anyagilag a lakásuk kifűtését.

Szeptember óta 50 ezer forinttal csökkent az átlagos megélhetéshez szükségesnek tartott jövedelmi szint

Az Egyensúly Intézet negyedévente megjelenő szegénységkutatásában arra is rákérdez, hogy a magyaroknak egyéni szinten mekkora összegre van szükségük a szűkös, az átlagos szintű, illetve a gondtalan élethez.¹ A legfrissebb adatfelvétel alapján nyár óta **egy magyarnak jellemzően havi nettó 250 ezer forintra lenne szüksége a szűkös megélhetéshez**. A megkérdezettek szerint ugyanakkor az átlagos szintű megélhetéshez havi nettó 350 ezer forintra van szükség – szemben a szeptemberi 400 ezer forinttal. A gondtalannak vélt élethez szükséges összeg tekintetében viszont nem történt változás: 2023 novemberében is havi nettó 600 ezer forintra volt szüksége egy átlagos honfitársunknak.

Önnek csak egyedül személy szerint mekkora összegre lenne szüksége...

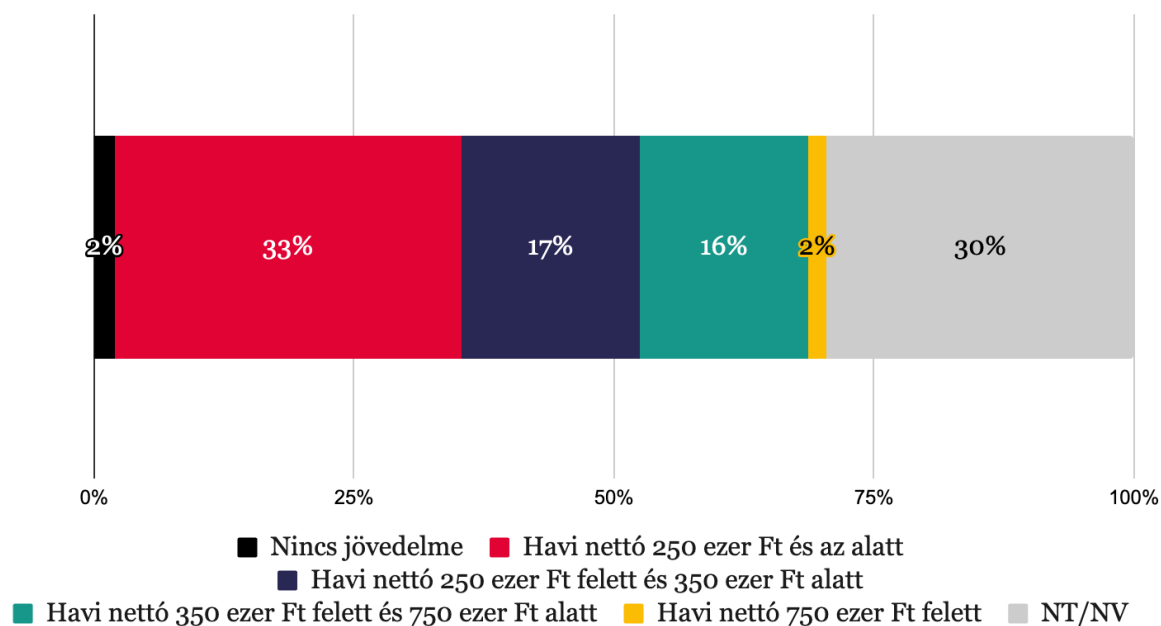
5. ábra: Önnek egyedül, személy szerint mekkora összegre lenne szüksége a szűkös megélhetéshez; az átlagos szintű megélhetéshez; a gondtalan élethez? | Forrás: ZRI Závecz Research, N = 1000, a válaszok medián értéke

¹ A 2022. novemberi kutatásban még a háztartások anyagi szükségleteit vizsgáltuk, ám módszertani okokból 2023-ban már az egyéni igényekre kérdeztünk rá az adatfelvétel során annak érdekében, hogy összevethetővé váljon a többi – egyéni szempontokat vizsgáló – kérdésre adott válasszal.

Az átlagos szintű megélhetéshez szükséges összeg csökkenése (400 ezer forint → 350 ezer forint) mögött elsősorban az állhat, hogy mérséklődött az inflációval kapcsolatos borúlátó hangulat, és **az állampolgárok már nem számolnak a megélhetési költségek számottevő növekedésével.**

Mennyi az Ön nettó (amit kézhez kap) jövedelme (munkahelyi bére/nyugdíja/ösztöndíja) havonta? (teljes minta)

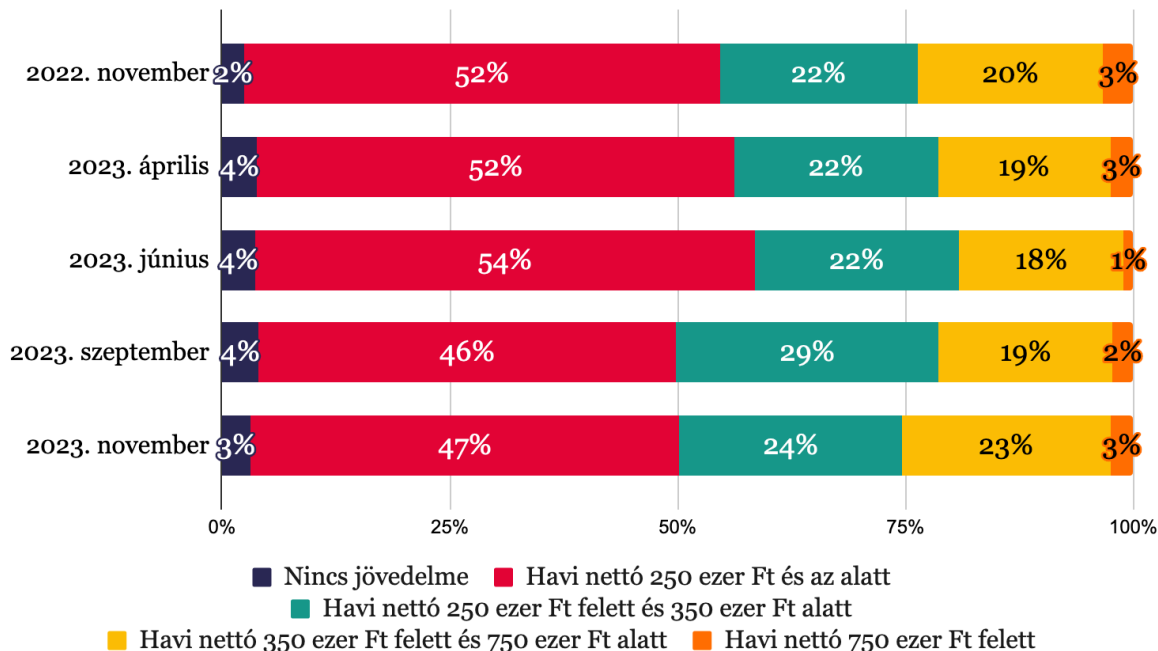
6. ábra: Mennyi az ön nettó (amit kézhez kap) jövedelme (munkahelyi bére/nyugdíja/ösztöndíja) havonta? Kérem, hogy minden plusz munkát (másodállást, mellékállást, alkalmi jövedelmet stb.) is értsen bele! | Forrás: ZRI Závecz Research, N = 1000, százalék

A novemberi szegénységkutatás eredményei alapján **a megkérdezettek harmada nem visz haza többet havi nettó 250 ezer forintnál, további 2 százalék pedig semmilyen jövedelemmel nem rendelkezik.** A társadalom majdnem 17 százaléka nettó 250 ezer forint feletti, de nettó 350 ezer forint alatti összegből gazdálkodhat havonta. Az átlagos élet – azaz a havi nettó 350 ezer forint – feletti jövedelmi sávba pedig a magyarok 18 százaléka tartozik. A legfrissebb eredményekből arra következtethetünk, hogy az év folyamán érdemi növekedés történt a nominális jövedelmekben, ugyanis az első féléves adatokhoz képest 9 százalékponttal szűkült a havi nettó 250 ezer forintból gazdálkodók aránya. A nominális javulást árnyalja,

hogy a tartós infláció jelentős mértékben tompította jövedelmi növekedés tényleges hatásait.

A magas válaszmegtágadási arány miatt azt is megvizsgáltuk, hogy a jövedelmek hogyan alakulnak az érvényes választ adók körében. A novemberi adatfelvétel szerint **jelenleg a válaszadók 3 százalékának nincs jövedelme, miközben 47 százalékot tesznek ki, akik nettó negyedmillió forint alatti jövedelemből gazdálkodhatnak havonta.** Ez azt jelenti, hogy minden második válaszadó – házastársi vagy rokoni támogatás nélkül – nem tudja előteremteni a **szükség megélhetéséhez szükséges összeget.** A megkérdezettek további 24 százaléka arról számolt be, hogy nettó 250 ezer feletti, de nettó 350 ezer forint alatti összeget oszthat be havonta. Mindent összevetve kijelenthető, hogy a legfrissebb eredmények szerint **a magyarok közel háromnegyedének (74 százalék) a jövedelme nem éri el az átlagosnak gondolt életvitelhez szükséges szintet.**

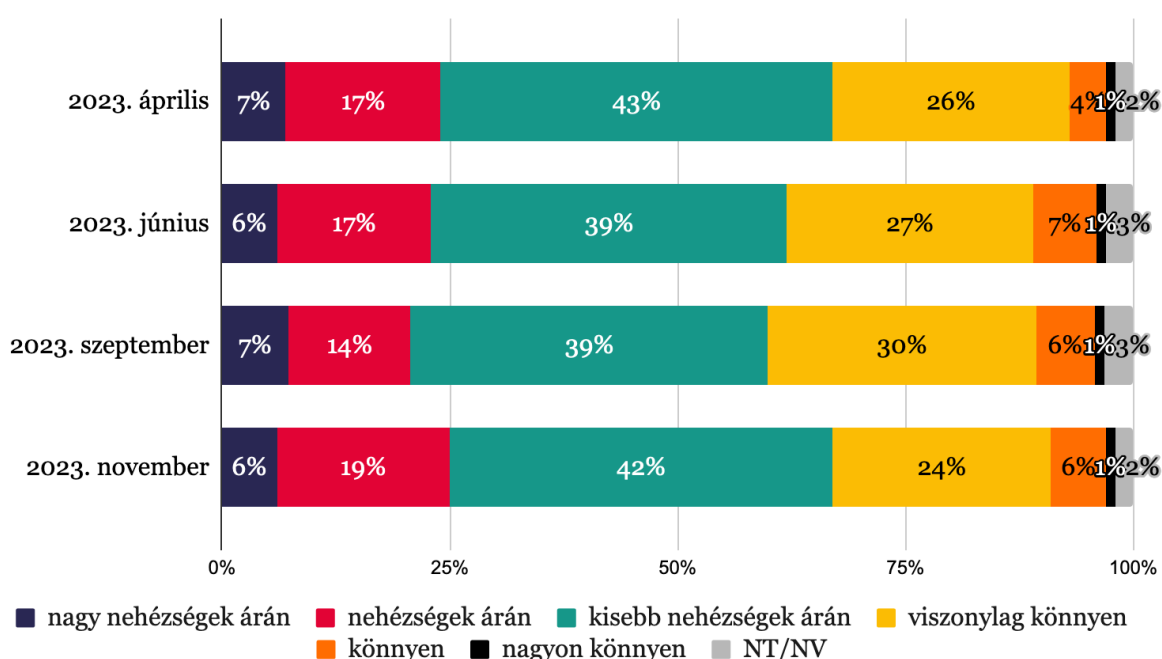
Mennyi az Ön nettó (amit kézhez kap) jövedelme (munkahelyi bére/nyugdíja/ösztöndíja) havonta? (a válaszadók arányában)

7. ábra: Mennyi az ön nettó (amit kézhez kap) jövedelme (munkahelyi bére/nyugdíja/ösztöndíja) havonta? Kérem, hogy minden plusz munkát (másodállást, mellékállást, alkalmi jövedelmet stb.) is értsen bele! | Forrás: ZRI Závecz Research, N = 705, százalék

Az eredmények negyedéves összehasonlítása alapján szeptemberhez viszonyítva 5 százalékponttal nőtt a havi nettó 350 ezer forint feletti jövedelemmel rendelkezők aránya. A tavalyi év ugyanezen időszakához képest pedig 4 százalékponttal csökkent a szűkös megélhetéshez sem elegendő havi nettó 250 ezer forintból gazdálkodók hányada.

Véleménye szerint, hogyan tudja fedezni az Ön háztartása a szokásos kiadásokat?

8. ábra: Véleménye szerint hogyan tudja fedezni az ön háztartása a szokásos kiadásokat? | Forrás: ZRI Závecz Research, N = 1000, százalék

Az Egyensúly Intézet negyedéves szegénységkutatása azt is megvizsgálja, hogy a magyaroknak mekkora nehézséget okoz a szokásos kiadások, így például a rezsi- és élelmiszerköltségek fedezése. **2023 novemberében a magyar háztartások 6 százaléka nagy, további 19 százaléka pedig csak közepes nehézségek árán tudta fedezni a hétköznapi kiadásait. Tízből négy magyar (42 százalék) arról számolt be, hogy a háztartási kiadásokat csak kisebb erőfeszítések árán tudja finanszírozni, következtetésképpen a háztartások kétharmada (67 százalék) kisebb-nagyobb nehézségek árán képes fedezni háztartásának szokásos**

költségeit. A magyar társadalom kevesebb mint harmada (31 százalék) érzi úgy, hogy kedvezőbbek a lehetőségei: 24 százalékuk viszonylag könnyen, 6 százalékuk könnyen, 1 százalékuk pedig kifejezetten könnyen megoldja a hétköznapi anyagi kihívásait. Negyedéves összehasonlításban az áprilisban mért arányokhoz tértünk vissza.

Módszertan

Az Egyensúly Intézet negyedéves szegénységkutatásai személyes megkérdezéssel, reprezentatív mintán készülnek, 1000 fő megkérdezésével. A megkérdezettek együttesen az ország 18 éves és annál idősebb lakosságát képviselik. A közvélemény-kutatás során kapott adatok legfeljebb plusz-mínusz 3,2 százalékkal térhetnek el attól, amit akkor kaptunk volna, ha minden választókorú személyt megkérdeztünk volna az országban. A megkérdezettek kiválasztása kétlépcsős rétegzett mintavétellel, a teljes véletlenszerűséget biztosító módszerrel történik, vagyis minden felnőtt magyar állampolgárnak azonos esélye van a mintába kerülésre. Az adatfelvételt a ZRI Závecz Research végezte. A kutatás adatfelvételi ideje: 2023. október 29. – november 8.

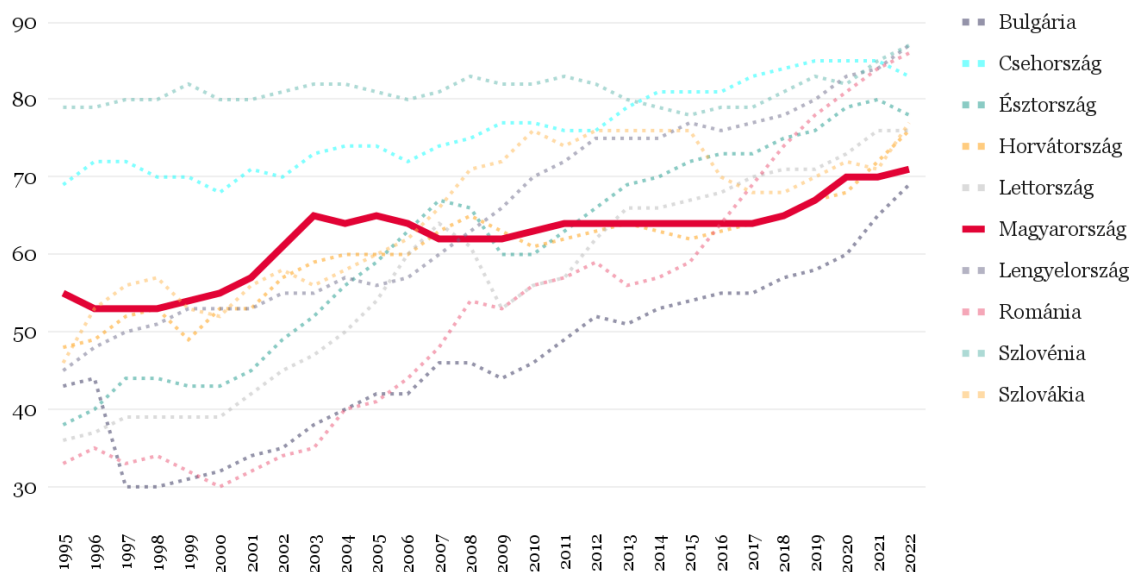

A kutatásról

Az elmúlt évtized nagyobbik részében a magyar gazdaság és látványosan bővült, és a reálbérek is jelentősen emelkedtek. A javuló tendenciák következtében hazánkban minden elérhető statisztikai adat alapján csökkent a szegénység mértéke. Mindazonáltal a vásárlóerő-paritáson mért tényleges fogyasztás alapján 2022-ben a magyarok az uniós átlag 71 százalékát fogyasztották, aminél csak Bulgária teljesített rosszabbul a maga 69 százalékával.² Másképp fogalmazva: Magyarország jelenleg az unió második legszegényebb állama. Ráadásul hazánk számít az 1995 és 2022 közötti időszak egyik legnagyobb vesztesének: az alsó harmadból induló országok körében Magyarország relatív pozíciója esett vissza a leginkább, miközben közvetlen versenytársaink megelőzték bennünket. Annak érdekében, hogy Magyarország versenyképesebb, gazdagabb és sikeresebb országgá válhasson, az Egyensúly Intézet 2020 óta dolgoz ki szakpolitikai javaslatokat, egyebek között a magyar [vállalatok megerősödését](#), az [oktatás fejlesztését](#) és a [szegénység csökkentését](#) szolgáltatókat.

² Eurostat: Purchasing power parities (PPPs), price level indices and real expenditures for ESA 2010 aggregates; <https://shorturl.at/fhoD5>.

Tényleges egyéni fogyasztás az alsó harmadból induló országok körében (vásárlóerő-paritáson, 1995–2022)

9. ábra: Tényleges egyéni fogyasztás az alsó harmadból induló országok körében (vásárlóerő-paritáson, 1995–2022) | Egy főre jutó reálkiadások volumenindexe; bázis = az Európai Unió 27 tagállama; bázisév = 2020; forrás: Eurostat

Az elmúlt évtized általános életszínvonal-növekedésével párhuzamosan a hazai szegénységgel kapcsolatos módszertani és szakpolitikai viták az utóbbi években megfogyatkoztak. Az utóbbi hónapokban azonban a folyamatosan növekvő infláció, az energiaválság, a költségvetési kiigazítások, az uniós források befagyasztása, valamint a magyar gazdasági növekedés várható stagnálása nagy valószínűséggel megakasztja a korábbi javuló tendenciát. Mindez a magyarországi szegénység újbóli növekedéséhez vezethet. Annak érdekében, hogy a döntéshozók, az állami intézményrendszer, valamint a karitatív és egyéb civil szervezetek megfelelően és időben reagálhassanak a kialakuló helyzetre, a mainál naprakészebben és a jelenleginél pontosabban fel kell tudniuk mérni a probléma nagyságát, azaz az elszegényedés (vagy a szegénység csökkenésének) folyamatát, a magyarországi szegények arányát, a lakosság gazdasági várakozásait.

Az Egyensúly Intézet ehhez a feladathoz kíván hozzájárulni azzal, hogy negyedévente a magyar lakosság egészét reprezentáló közvélemény-kutatást készít,

amelynek segítségével a szegénység aktuális mértékét és a várható trendeket becsüli meg. Amíg a hivatalos statisztikai adatok a hazai szegénység sok hónappal vagy akár több mint egy évvel korábbi állapotát mutatják be, addig az Egyensúly Intézet negyedéves jelentéseiben néhány héttel korábbi, friss adatokból dolgozik. Ez lehetővé teszi a gyorsabb döntéshozói reakciókat, valamint az adott éven belül javuló vagy romló trendek vizsgálatát. A bemutatott adatok ezért nem feltétlenül felelnek meg KSH legutóbbi szegénységi számításainak, hiszen a megkérdezettek pillanatnyi helyzetét tükrözik. A negyedévente megismételt kutatásban öt állandó kérdés segítségével vizsgáljuk a magyarok gazdagodásának vagy szegényedésének trendjét:

1. Ön szerint a következő három hónapban lesz annyi pénze, vagy nem lesz annyi pénze, hogy mindig melegen, azaz az otthoni teendőkhöz, alváshoz megfelelő hőmérsékleten tartsa a saját otthonát?
2. Ön szerint a következő három hónapban emelkedni vagy csökkenni fog az ön háztartásának havi bevétele? Kérem, hogy most ne csak saját bevételeire gondoljon, hanem minden önnel együtt élő családtag bevételeire is!
3. Ön szerint a következő három hónapban pénzügyileg megengedheti magának, vagy nem engedheti meg magának, hogy legalább minden második napon húst vagy halat egyen?
4. Ha holnap egy váratlan, de halaszthatatlan 100 ezer forintos kiadása lenne, akkor saját erőből ki tudná fizetni a 100 ezer forintot, vagy nem tudná kifizetni a 100 ezer forintot?
5. Önnek csak egyedül, személy szerint mekkora összegre lenne szüksége:
  - a. A szűkös megélhetéshez: ... forint havonta
  - b. Az átlagos szintű megélhetéshez: ... forint havonta
  - c. A gondtalan élethez: ... forint havonta

A kutatást a Friedrich-Ebert-Stiftung Budapesti Irodája támogatta.

Impresszum

SZEGÉNYSÉGGUTATÁS – TÉL

© Friedrich-Ebert-Stiftung – Egyensúly Intézet, 2023

Felelős kiadó és szerkesztő: Egyensúly Intézet

Adatfelvétel: Závecz Research

Ezen kiadvány a szerzők saját véleményét tartalmazza, mely nem feltétlenül tükrözi a Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) hivatalos álláspontját. A Friedrich-Ebert-Stiftung által publikált kiadványok kereskedelmi forgalomba kizárólag a FES előzetes írásos engedélyével kerülhetnek.